

Kas yra globa (rūpyba)?

Globa (rūpyba) - likusio be tėvų globos vaiko, įstatymų nustatyta tvarka patikėto fiziniam arba juridiniam asmeniui, priežiūra, auklėjimas ir ugdymas, kitų jam tinkamų dvasiškai ir fiziškai augti sąlygų sudarymas ir palaikymas, jo asmeninių, turtinių teisių bei teisėtų interesų gynimas ir atstovavimas jiems.

Vaikui nustatoma globa (rūpyba) tais atvejais, kai jo tėvai dėl įvairių nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių - priklausomybių, ligos, socialinių įgūdžių stokos, nesirūpinimo vaiku ar piktnaudžiavimo tėvų valdžia - negali patys auginti vaiko.

Jeigu vaikas yra vyresnis nei 14 metų, jam steigama rūpyba ir skiriamas rūpintojas. Šios sąvokos siejamos su vaiko dalyvavimu, priimant su juo susijusius sprendimus ar atstovaujant jo interesams, vaikui tenka daugiau atsakomybės. Esminio skirtumo tarp globėjo ir rūpintojo pareigų nėra.

Vaiko globos (rūpybos) dalyviai yra be tėvų globos likęs vaikas, jo biologinė šeima (tėvai ir vaiko giminaičiai) ir globėjas (rūpintojas). Ši globa (rūpyba) vykdoma kartu su Vaiko teisių apsaugos skyriais ir kitomis institucijomis, susijusiomis su vaiko teisių apsauga. Globos (rūpybos) atveju tėvams išlieka tam tikros pareigos vaikams, pavyzdžiui, pareiga mokėti išlaikymą, taip pat teisė matytis su vaiku, jei tai neprieštarauja vaiko interesams.

Vaiko globos nustatymo ir priežiūros procedūras reglamentuoja Vaiko globos organizavimo nuostatai.

Globos (rūpybos) formas:

Globa (rūpyba) vaikų globos institucijoje

- likęs be tėvų globos vaikas apgyvendinamas vaikų globos institucijoje tik išimtiniais atvejais, kai nėra galimybės jo globoti (juo rūpintis) šeimoje, globos centre arba šeimynoje. Kai vaikui nustatoma globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ir vaiko globėju (rūpintoju) paskiriamas juridinis asmuo – socialinės globos įstaiga.

Globa (rūpyba) Globos centre

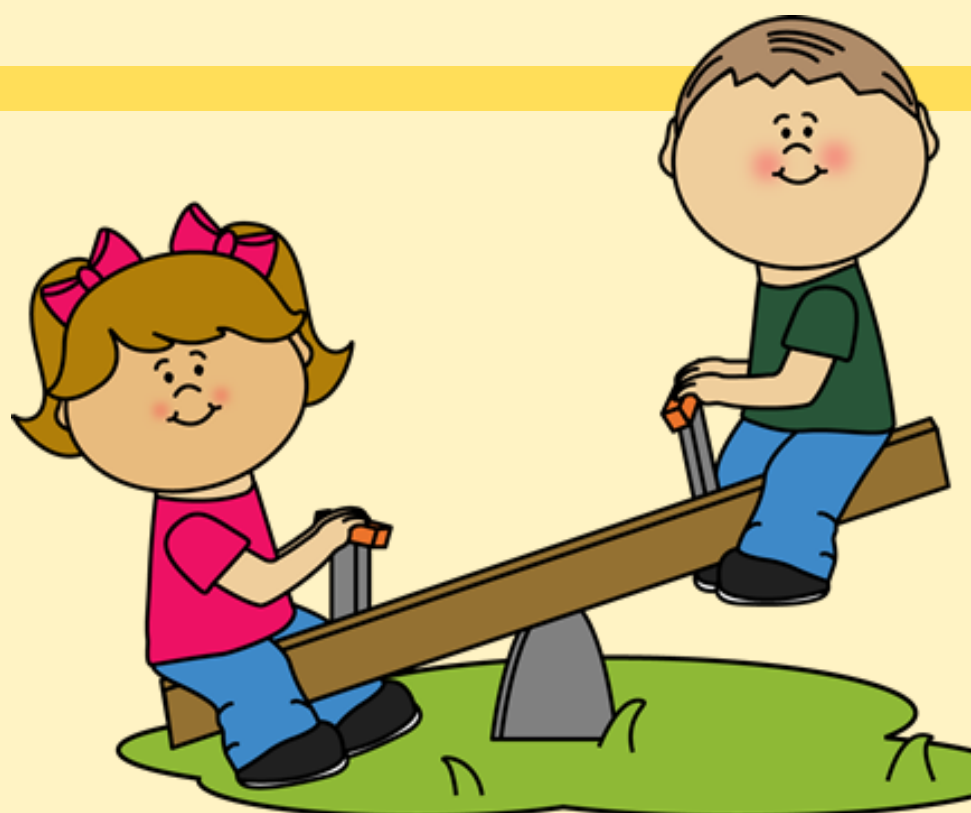
- kai vaikui nustatoma globa (rūpyba) Globos centre ir jo globėju (rūpintoju) paskiriamas juridinis asmuo (Globos centras), o vaiko gyvenamoji vieta yra budinčių globotojų šeimoje.

Globa (rūpyba) šeimoje

– tai ne daugiau kaip trijų vaikų globa (bendras vaikų skaičius šeimoje su savais vaikais – ne daugiau kaip šeši vaikai) natūralioje šeimos aplinkoje. Kai vaikui nustatoma globa (rūpyba) fizinio asmens šeimoje ir globėju (rūpintoju) paskiriamas fizinis asmuo arba sutuoktiniai.

Globa (rūpyba) šeimynoje

– tai globos forma, kai juridinis asmuo (šeimyna) globoja keturis ir daugiau vaikų (bendras vaikų skaičius šeimynoje su savais vaikais – ne daugiau kaip aštuoni vaikai) šeimos aplinkoje. Kai vaikui nustatoma globa (rūpyba) šeimynoje ir jo globėju (rūpintoju) paskiriamas juridinis asmuo – šeimyna.

Globos (rūpybos) rūšys:

1

Vaiko laikinoji globa (rūpyba) - laikinai be tėvų globos likusio vaiko priežiūra, auklėjimas, jo teisių ir teisėtų interesų atstovavimas bei gynimas šeimoje, šeimynoje, globos centre ar vaikų globos (rūpybos) institucijoje.

Laikinosios globos (rūpybos) tikslas - grąžinti vaiką į biologinę šeimą. Laikinoji globa (rūpyba) nustatoma savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

2

Vaiko nuolatinė globa (rūpyba) nustatoma be tėvų globos likusiems vaikams, kurie esamomis sąlygomis negali grįžti į savo biologinę šeimą, ir jų priežiūra, auklėjimas, atstovavimas teisėms bei teisėtiems interesams ir jų gynimas pavedamas kitai šeimai, šeimynai ar vaikų globos institucijai.

Nuolatinė globa (rūpyba) nustatoma teismo nutartimi pagal valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos arba prokuroro pareiškimą.

Globėjas (rūpintojas)

- asmuo, kuriam yra paskirta vaiko laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba). Vaiko globėju (rūpintoju) gali būti fizinis arba juridinis asmuo.

Vaiko globėjas (rūpintojas) privalo:

1. užtikrinti vaiko fizinį ir psichinį saugumą;
2. rūpintis vaiko sveikata ir mokymusi;
3. auklėti vaiką;
4. spręsdamas klausimus, susijusius su vaiko interesais, bendradarbiauti su suinteresuotomis valstybės ir vietos savivaldos institucijomis;
5. netrukdyti vaikui bendrauti su tėvais, jei tai nekenkia vaiko interesams;
6. palaikyti ryšius su vaiko tėvais, informuoti vaiko tėvus ar artimuosius giminaičius, jeigu jie to pageidauja, apie vaiko vystymąsi, sveikatą, mokymąsi ir kitais svarbiais klausimais;
7. rūpintis vaiko laisvalaikiu, atsižvelgdamas į jo amžių, sveikatą, išsivystymą bei polinkius;
8. rengti vaiką savarankiškam gyvenimui ir darbui šeimoje, pilietinėje visuomenėje ir valstybėje.

Kaip vaikui parenkamas globėjas (rūpintojas)?

Vaiko interesus visada labiausiai atitinka globa (rūpyba) šeimoje, todėl miestų/rajonų savivaldybių administracijos bendradarbiaudamos su Tarnybos teritoriniais Vaiko teisių apsaugos skyriais bei globos centrais turi dėti visas pastangas, kad surastų vaiką galinčią globoti šeimą. Pirmiausiai globėjo (rūpintojo) ieškoma tarp giminaičių, po to ieškoma globėjų (rūpintojų) šeimos ar budinčių globotojų.

Jei neatsiranda globėjų (rūpintojų) šeimos ar budinčių globotojų, kurie galėtų vaiką prižiūrėti laikinai, vaikas gali būti įkurdinamas šeimynoje.

Nesant nei šeimos, nei šeimynos, galinčios globoti vaiką, vaikui parenkama institucija (socialinės globos įstaiga), geriausiai atitinkanti vaiko interesus - amžių, išsivystymo lygį, specialiuosius poreikius. Jei pasikeičia vaiko poreikiai, galima pakeisti ir globėją (rūpintoją).

Kada globējas (rūpintojas) gali būti atleistas nuo pareigų?

Globējas (rūpintojas) gali būti atleistas nuo pareigų, jeigu jis negali tinkamai atlikti pareigų dėl savo ar artimųjų giminaičių ligos, turtinės padėties pablogėjimo ar dėl kitų svarbių priežasčių.

Kada globējas (rūpintojas) gali būti nušalintas nuo pareigų?

Globējas (rūpintojas) gali būti nušalintas nuo pareigų, jeigu jis netinkamai atlieka pareigas, neužtikrina vaiko teisių ir interesų apsaugos, naudojami savo teisėmis savanaudiškais tikslais.

Atleisti ar nušalinti nuo pareigų galima tiek globėją (rūpintoją) – fizinį asmenį, tiek globėją (rūpintoją) – juridinį asmenį.

